

avgust-septembar '81. broj 270-271

tematski blok: aspekti plagijata
323-339. strana

blaže koneski

JEZERO

Zamišljen, izlaziš sa istom prokletom mišlju,
i, kao sev na samom pragu,
otkrivaš za sebe, po ne znam koji put, svet:
jezero ispod mrdrog pervaza Belasice
u zelenom obruču od prastarih hrastova i kiparisa.
I neka, za jedan ljudski trenutak, ova lepota iznova obična
bude

da potone u tebi kao u pepelu,
da nestane-
da budeš svakodnevnih nesrećni čovek
kao i mnoštvo unaokolo.
Ali, koliko li je, ipak, dragocen tek taj interval
između dva ugriza savesti!

ANĐEO IZ SVETE SOFIJE

Ti koji toliko vremena beše
pod malterom zida mračnog,
slobodan opet u prostoru zračnom
— o krotki sine misli plave —
novim životom gori ti vid
to svitanje što je kao neba zid.
Tek taj lik što se krije
pod malterom grudi mojih
— o uteho dana mladih —
po lepoti kao sestra ti je,
ne, nema moći majstor da ga spasi,
i on će s ovim dahom da se ugasi.

* Blaže Koneski je dobitnik »Zlatnog venca« struških večeri poezije za 1981.

Prevod i prepev: Vlado CVETANOVSKI i J. ZIVLAK

Pohvala plagijatu

dževad karahasan

Etimološki, *plagijat* znači otmicu čovjeka. Igra smislova koju pokreće metaforična upotreba ove riječi, u funkciji obilježavanja »krivotvorenog teksta«, »teksta koji je tuđi«, »imitativnog teksta« (ne teksta koji je imitacija), uspostavlja po srodnosti relaciju »čovjek — tekst«, dakle određuje uzajamni odnos čovjeka i teksta kao analogiju ili homologiju (koje od to dvoje — može se saznati ispitivanjem relacije). Zapravo, ova metafora, kao i svaka druga, u prvom planu sugerira identičnost svojih članova, ponaša se kao da su predmeti usporedbe istovetni: »oponašati tekst« znači oteti čovjeka. Ali ona, kao i svaka druga suvremena metafora, svoje djelovanje zasniva na sumnji u sebe, pretpostavlja da joj se neće povjerovati (što je, uostalom, danas uvjet njezina postojanja: povjerovati metafori znači poreći je ili, tačnije, ubiti je) računa s tim da će se, propitivanjem njezine tvrdnje o identičnosti (teksta i čovjeka u ovom slučaju) otkriti njihova srodnost. Metafora se, naime, zasniva na redukciji, na poduhvatu kojim se čitavo biće svodi na jednu svoju karakteristiku, i to onu koja ga povezuje s drugim bićem, što metafori omogućuje da uspostavi svijet u njegovu jedinstvu. (Otuda, valjda, značaj strukturalističkog »otkrića« da načelo poezije nije metafora nego metonimija.) Zato ovoj metafori pristupamo sa sumnjom, svjesni redukcionističkog mehanizma metaforičnog govora, sa željom da ispitamo vrstu srodnosti čovjeka i teksta, odbijajući pretjeranu tvrdnju da je »ukrasti tekst« isto što i oteti čovjeka.

U pokušaju razumijevanja ove metafore navedene osobine metaforičnog mišljenja mogu biti dragocjene, najviše zato što one gotovo neposredno upućuju na kopulu, na ono što je zajedničko tekstu i čovjeku, to jest na ono na šta ih metafora oboje

(nastavak na strani 323)

Banjai * Boas * Bošnjak * Damnjanović * Degi * Gagrica * Gluščević * Gujaš
Kuburić * Maleš * Markvard * Muhović * Poniž * Risojević * Štambuk *
Tili * Tolnai